

Uuendatud „Mikumärdist“.

„Mikumärdi“ on „igavene“ oma inimlikes vahekorris ja karaktereis, veel täiesti värskes sotsiaalses tüüpidis, kuid riigielus toimunud murde tagajärjel vananenud oma poliitilises aktsioones. Kõik lööklauseid ja hoobid, mis olid langetatud parteipoliitiliste narruste naeruvääristamiseks, vuhisevad nüüd tühja, sest et selle tekitajad, erakonnad, on likvideeritud. Nõnda on „Mikumärdi“ oma aktuaalsuse kaotanud kõige ausamal ja viijakamal teel: pahed, millede vastu ta pooltosina aasta eest müristas, on meie avalikust elust kadunud kõige mulla ning juurtega.

Näidendi uuslavastused tänapäeva teatris vajavad, et „Mikumärdi“ vabastataks iganenud koormast. See on sündinud motiivil, et on „Mikumärdi“ välja tõstetud meie „esimesest vabariigist“ ning on paigutatud tänapäeva üleminekuaja olustikku. See operatsioon ei ole olnud keerukas. Partei-poliitilikas kinni on ju peamiselt Jaak Jooram. Kui kõrvaldada tema erakondlikud rääkamised esimeses vaatuses, on suur töö tehtud. Ühtlasi on seega kõrvaldatud ka vana „Mikumärdi“ ekspositsiooni lohisumus, sõlmede keerutamisel nüüd märksa nobedam käik. Uus „Mikumärdi“ on rajatud tänapäeva motiivile, et Jaak Jooram on „vaikivas olekus“. Partei-jõmm mingi kinnineeditud Prometeuse asendis — sel on oma värsked ja aktuaalne koomika. Erakondluse au ja hiilgus uues „Mikumärdis“ tungib esile vaid Joorami mälestamiste ja meeleuletamiste kaudu „kuulsatest aegadest“.

Teise motiivina uues „Mikumärdis“ esineb niinimetatud „lippude sümbolika“. Rahvuslipu aktsioon murrab sisse ka Mikumärdi õue. Varras tuuakse kroonu metsast, me näeme selle ülesseadmist, Maret on muretsenud lipu ning kange Jooram hellitab lootust, et küll ikka tema „roheline“ veel vardasse tõuseb. Kuid noorem põlvkond saab võidu. Viimases vaatuses, mis on pandud mängima üleriikliku rahvuspäeva puhul ning kui raadio alustab aktuse ülekanndmist, tõuseb vardasse rahvuslipp. See, et Mikumärdi õuel endise roheline lipu asemel tõuseb vardasse riigilipp, rohkem kui miski muu tähistab seda murret, mis meie avalikus esinemises vahepeal on sündinud. Ja ühtlasi on see sümbolika kooskõlas ka „Mikumärdi“ sisu ning moraaliga. „Mikumärdi“ ei olnud komöödia, mis lõppes katastroofiga, „Mikumärdi“ lõppes rahu ja kokkukõlaga. Protsessid peremehe ja popsi vahel on lõppenud, lapsed abielluvad. On täiesti loomulik, kui endise „tülilipu“ asemel lehvib uus „rahu-lipp“. Et uuendatud „Mikumärdi“ oma kunstiliste kokkukõlade kõrval ühtlasi nüüd sobib hästi repertuaari ka meie riigipühadele ja rahvuspäevadele, see ei tohiks talle olla etteheitaks.

Vanas „Mikumärdis“ kippus kompositsiooniliselt lohisema viimne vaatus. Näidendi tulipunkt, Joorami rabelemine popsirahvaga, seisab vaatuse keskpaigas, intriigide lahendused venivad ning meeoleolu vajub. See vaatus on nüüd põhilikult revideeritud ning evib teise tempo. Siin on stscene välja jäetud, ümber paigutatud, täiesti uuesti kirjutatud. „Suurlahing“ ise on niहुud lõpupoolle ning sõlmede harutlused selle järele arenevad kiires korras. Suurt abimeest selles kiirustamises mängib kojutunud Enn. Ennu kojutulekut vanas „Mikumärdis“ peeti liigseks ning tal kui parandamatul logelejal polnud tõesti ülesannet. Uues „Mikumärdis“ olen Ennu selles mõttes kasutanud, et ta haarab kätte intriigide niidid ning hoolitseb lahenduste nobeda käigu eest. Ennu kurikuuus „positiivsus“, mis lehtede eelteateis inimesi hirmutanud ning isegi arvustajaid häälestanud, on peamiselt kompositsiooniliste kaalutluste tulemus. Ükski tüüp pole uues „Mikumärdis“ muutunud oma iseloomus ja hingelaadis. Isegi Enn mitte: ta on ainult minetanud buršiaastad ning on raskest elukoolis mehestunud.

Uue „Mikumärdi“ ülesandeks ei olevana kõrvaldada, vaid ainult mõningat viisil värskendada. Ta rahuldab vaid ajutisi lavatarbeid selles mõttes, et parteide ajastu on meile praegu veel liiga lähedal, et olla „ajalugu“, aga ometi liiga kaugel, et olla tänapäev. Vana „Mikumärdi“ kui kirjandus- ja lavateos jääb endiselt ainuõigeks ja esinduslikuks, kui elav dokument ajast, mitte ainult sisult, vaid ka vormilt ja käsitluse laadilt. Ja tuleb silmapilk, kui vana „Mikumärdi“ hakkab esinema vanas värskuses neile, kes aega, mida ta kujutab, ei tunne. Parteide-ajastik võib kaduda, kuid ei tuhmu elus lavapilt sellest ephohist, kui ta on õige ning karakteristlik.

H. Raudsepp.